

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

föredraget den 12 april 2005¹

I — Inledning

1. Förevarande överklagande riktar sig mot förstainstansrättens dom av den 10 april 2003 i de förenade målen T-93/00 och T-46/01, Alessandrini m.fl. mot kommissionen (REG 2003, s. II-1635). Genom denna dom ogillades en talan om ogiltigförklaring av skrivelser från kommissionen i vilka flera traditionella importörer av bananer från Latinamerika fick avslag på sina ansökningar om att importlicenser för denna frukt med ursprung i Afrika, Västindien och Stilla havet (AVS) skulle få användas för import från andra tredje länder.

3. Klagandena anförde sammanfattningsvis inför förstainstansrätten att de tillämpningsföreskrifter som kommissionen hade antagit stred mot grundförordningen och att de hade förorsakat dem ekonomisk skada, eftersom kommissionen inte hade antagit de övergångsbestämmelser som krävdes.

Klagandena har i domstolen enbart begärt ersättning för den skada de påstår sig ha lidit.

II — Tillämpliga bestämmelser

2. Det handlar således om olika aspekter på den gemensamma organisationen av marknaden för bananer enligt 1998 års ändring. Denna ändring innebar, sedan den börjat tillämpas av kommissionen, att ursprungslandet inte längre beaktades (AVS eller tredje land) vid förvaltningen av importlicenserna.

Förordning (EEG) nr 404/93

4. Rådets förordning (EEG) nr 404/93 av den 13 februari 1993 om den gemensamma

¹ — Originalspråk: spanska.

organisationen av marknaden för bananer² ersatte under avdelning IV de olika nationella systemen med ett gemensamt system för handel med tredje land. I förordningen gjordes åtskillnad mellan "gemenskapsbananer", vilka producerats i gemenskapen, "bananer från AVS-länder" och "bananer från andra tredje länder än AVS-stater". I den andra kategorin utgör "traditionella AVS-bananer" den kvantitet som normalt exporteras, medan "icke traditionella AVS-bananer" utgör sådana bananer som över-skred de normala kvantiteterna enligt bilagan till förordning nr 404/93.

5. I artikel 17 första stycket i förordning nr 404/93 stadgas att bananer endast får importeras till gemenskapen efter uppvisande av en importlicens, vilken skall utfärdas av medlemsstaterna till den som begär detta oavsett var denne är etablerad i gemenskapen, dock med förbehåll för de särskilda tillämpningsföreskrifterna till artiklarna 18 och 19.

6. Enligt den ursprungliga lydelsen av artikel 18.1 i förordning nr 404/93 skulle en årlig tullkvot på 2 miljoner ton (nettovikt) öppnas för import av bananer från tredje land och av icke traditionella AVS-bananer. Bananer från tredje land som importerades inom ramen för tullkvoten belades med en tull på 100 ecu

per ton medan import av icke traditionella AVS-bananer inte belades med någon tull. Enligt den ursprungliga lydelsen av artikel 18.2 i samma förordning skulle import av icke traditionella AVS-bananer beläggas med en tull på 750 ecu per ton medan tullen för import av bananer från tredje land var 850 ecu per ton.

7. I artikel 19.1 i förordning nr 404/93 föreskrevs att tullkvoter skulle öppnas och fördelas enligt följande: 66,5 procent till de aktörer som har avyttrat bananer från tredje land och/eller icke traditionella AVS-bananer (kategori A), 30 procent till de aktörer som har avyttrat gemenskapsbananer och/eller traditionella AVS-bananer (kategori B) och 3,5 procent till de aktörer etablerade i gemenskapen som sedan 1992 har börjat avyttra andra bananer än gemenskapsbananer och/eller traditionella AVS-bananer (kategori C).

8. I artikel 19.2 i förordning nr 404/93 föreskrivs följande:

"På grundval av separata beräkningar för var och en av ... [kategorierna A och B] skall

2 — EGT L 47, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 48, s. 129.

varje aktör erhålla importlicenser som grundar sig på de genomsnittliga kvantiteter av bananer som denne har sålt under de tre senaste år för vilka uppgifter finns tillgängliga.”

11. I artikel 14.2 i förordning 1442/93, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 2444/94 av den 10 oktober 1994 (EGT L 261, s. 3; svensk specialutgåva, område 3, volym 61, s. 113) stadgas att "[a]nsökningar om importlicenser skall lämnas in till de behöriga myndigheterna i valfri medlemsstat under de första sju dagarna i sista månaden i det kvartal som föregår det för vilket licenserna utfärdats”.

Förordning (EEG) nr 1442/93

Förordning (EG) nr 1637/98

9. Den 10 juni 1993 antog kommissionen förordning (EEG) nr 1442/93 om tillämpningsföreskrifter för ordningen för import av bananer till gemenskapen³ (nedan kallad 1993 års ordning). Denna ordning var i kraft till och med den 31 december 1998.

12. Genom rådets förordning (EG) nr 1637/98 av den 20 juni 1998 om ändring av förordning (EEG) nr 404/93 (EGT L 210, s. 28) infördes viktiga förändringar i den gemensamma organisationen av marknaden för bananer som trädde i kraft den 1 januari 1999. I synnerhet ändrades artiklarna 16–20 i avdelning IV i förordning nr 404/93.

10. Enligt artikel 5.1 i förordning nr 1442/93 skulle medlemsstaternas behöriga myndigheter senast den 1 juli varje år, dock senast den 1 oktober 1993 vad avser 1994, fastställa de genomsnittliga kvantiteter som aktörer i kategorierna A och B, vilka var registrerade hos dem, hade salufört under de tre åren före det år som föregick det år för vilket kvoten öppnades, uppdelade efter aktörens näringsverksamhet enligt artikel 3.1 i samma förordning. Detta genomsnitt kallades för referenskvantitet.

13. I artikel 18.1 i förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, föreskrevs att en tullkvot på 2,2 miljoner ton (nettovikt) skulle öppnas varje år för import av bananer från tredje land och av icke traditionella AVS-bananer. En tull på 75 ecu per ton togs ut på den import av bananer från tredje land som skedde inom ramen för tullkvoten. Ingen tull togs ut på import av icke traditionella AVS-bananer.

3 — EGT L 142, s. 6; svensk specialutgåva, område 3, volym 50, s. 6.

14. I artikel 18.2 i samma förordning, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, före-

skrevs att en kompletterande tullkvot på 353 000 ton (nettovikt) skulle öppnas varje år för import av bananer från tredje land och av icke traditionella AVS-bananer. Import av bananer från tredje land inom tullkvoten belades med en tull på 75 ecu per ton, medan import av icke traditionella AVS-bananer inte skulle beläggas med någon tull.

1 januari 1999. De nya bestämmelserna om förvaltning av importlicenser inom ramen för tullkvoterna finns i avdelningarna I, II och IV i förordning nr 2362/98 (nedan kallad 1999 års ordning).

15. Enligt artikel 20 d i förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, har kommissionen behörighet att med tillämpning av förvaltningskommittéförfarandet i artikel 27 anta föreskrifter för förvaltningen av de tullkvoter som avses i artikel 18, inklusive "de särskilda bestämmelser som eventuellt krävs för att underlätta övergången från den importordning som tillämpas från och med den 1 juli 1993 till den ordning som införs genom [avdelning IV i förordning nr 404/93]".

17. Genom 1999 års ordning införs följande nyheter i förhållande till 1993 års ordning:

a) I 1999 års ordning görs ingen åtskillnad mellan olika aktörer på grundval av den verksamhet som bedrivs.

b) I 1999 års ordning beaktas kvantiteten importerade bananer.

Förordning (EG) nr 2362/98

16. Kommissionen antog förordning (EG) nr 2362/98 om tillämpningsföreskrifter till förordning nr 404/93 rörande ordningen för import av bananer till gemenskapen⁴ den 28 oktober 1998. Enligt artikel 31 i förordning nr 2362/98 upphörde förordning nr 1442/93 att gälla från och med den

c) Vid förvaltning av importlicenser med stöd av 1999 års ordning beaktas inte bananernas ursprung (AVS eller tredje land).

d) Tullkvoterna och den del som beviljas nya aktörer ökade i omfattning genom 1999 års ordning.

4 — EGT L 293, s. 32.

18. I artikel 2 i förordning nr 2362/98 föreskrivs bland annat att de tullkvoter och den kvantitet traditionella AVS-banor som avses i artikel 18.1 och 18.2 respektive artikel 16 i förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98, skall vara öppna med

— 92 procent till traditionella aktörer enligt definitionen i artikel 3, och till

— 8 procent till nya aktörer enligt definitionen i artikel 7.

19. Enligt artikel 4.1 i förordning nr 2362/98 tilldelas varje traditionell aktör, som är registrerad i en medlemsstat, för varje år och för samtliga de ursprungsländer som anges i bilaga I till denna förordning, *en fast referenskvantitet* som fastställs på grundval av de kvantiteter banor som aktören rent faktiskt har importerat under referensperioden. Enligt artikel 4.2 i förordning nr 2362/98 utgjorde åren 1994, 1995 och 1996 referensperioden för import som ägde rum år 1999.

20. I artikel 6.1 i förordning nr 2362/98 föreskrivs att "[d]e behöriga myndigheterna ... senast den 30 september varje år, genom

nödvändiga kontroller och verifikationer, i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 3, 4 och 5, [skall] fastställa en preliminär fast referenskvantitet för varje traditionell aktör på grundval av den genomsnittliga kvantitet banor som under referensperioden rent faktiskt har importerats från de ursprungsländer som anges i bilaga I". Referenskvantiteten skall fastställas på grundval av ett treårsgenomsnitt, även om aktören inte importerade banor under en del av referensperioden. Enligt artikel 6.2 i förordning nr 2362/98 skall de behöriga myndigheterna varje år lämna den förteckning över traditionella aktörer som är registrerade hos dem med angivande av deras totala preliminära referenskvantiteter till kommissionen.

21. I artiklarna 14–22 i förordning nr 2362/98 finns föreskrifter om utfärdande av exportlicenser.

22. I artikel 14.1 i denna förordning föreskrivs att det "[f]ör de tre första kvartalen får ... fastställas en indikativ kvantitet för utfärdandet av importlicenser, uttryckt som en fast procentsats av de kvantiteter som är tillgängliga för varje land som anges i bilaga I".

23. Enligt artikel 15.1 i nämnda förordning skall "[a]nsökningar om importlicens för varje kvartal ... lämnas in till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där aktö-

terna är registrerade under de sju första dagarna i månaden före det kvartal under vilken licenserna utfärdas”.

24. I artikel 17 föreskrivs att "[o]m de kvantiteter som omfattas av ansökningar om importlicenser för ett kvartal för ett land eller flera länder som anges i bilaga I, väsentligt överstiger den vägledande kvantiteten som eventuellt fastställs enligt artikel 14, eller överstiger de tillgängliga kvantiteterna, skall det fastställas en procentsats för nedsättning av de ansökta kvantiteterna”.

25. I artikel 18 i förordning nr 2362/98 föreskrivs följande:

"1. När det för ett eller flera ursprungsområden fastställs en procentsats för nedsättning genom tillämpning av artikel 17 kan den aktör som lämnat in en ansökan om importlicens för det ursprungsområdet eller de ursprungsområdena, bland annat

a) avstå från att använda licensen genom att lämna in ett meddelande till den myndighet som är behörig att utfärda licenser senast tio arbetsdagar från och med det att den förordning där nedsättningsprocentsatsen fastställs har offentliggjorts; i sådana fall skall den säkerhet som ställts för licensen genast frisläppas,

b) för en kvantitet som är lika stor eller mindre än den kvantitet i ansökan som inte tilldelats lämna in en eller flera nya ansökningar för ursprungsområden för vilka kommissionen har offentliggjort de tillgängliga kvantiteterna. En sådan ansökan skall lämnas in inom den tidsfrist som anges i a och uppfylla alla villkor som gäller för inlämnandet av sådana ansökningar.

2. Kommissionen skall utan dröjsmål fastställa de kvantiteter för vilka importlicenser får utfärdas för de berörda ursprungsområdena."

26. I artikel 19.1 anges att "[m]yndigheterna skall utfärda importlicenserna senast den tjugotredje dagen i den sista månaden av varje kvartal vad avser det följande kvartalet”.

27. I artikel 20.1 föreskrivs följande:

"Outnyttjade kvantiteter i en licens skall efter ansökan på nytt tilldelas samma aktör, antingen innehavaren eller den som har övertagit licensen, för ett påföljande kvartal men alltid under det år som den första licensen utfärdades. Säkerheten skall förverkas i förhållande till de outnyttjade kvantiteterna."

28. I avdelning V i förordning nr 2362/98 återges ett antal övergångsbestämmelser för år 1999. Enligt artikel 28.1 i denna förordning skulle aktörerna ha lämnat in sina ansökningar om registrering för år 1999 senast den 13 november 1998. Dessa ansökningar skulle, när det var fråga om traditionella aktörer, bland annat åtföljas av uppgifter om den totala kvantitet bananer som rent faktiskt hade importerats under vart och ett av åren under referensperioden 1994–1996, uppgifter om numren på alla de licenser och dellicenser som hade använts vid denna import samt referenser över alla de handlingar som styrkte att tull hade betalats.

29. I bilaga I till förordning nr 2362/98 finns bestämmelser om den fördelning av tullkvoter som avses i artikel 18.1 och 18.2 i förordning nr 404/93 och om den traditionella AVS-kvantiteten (857 000 ton).

2001 års ordning

30. Rådet antog förordning (EG) nr 216/2001 om ändring av förordning (EEG) nr 404/93 den 29 januari 2001. Artiklarna 16–20 i förordning nr 404/93 ändrades genom artikel 1 i förordning nr 216/2001.⁵

31. Kommissionens förordning (EG) nr 896/2001 av den 7 maj 2001 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 404/93 när det gäller importsystemet för bananer i gemenskapen innehåller uppgifter om vilka tillämpningsföreskrifter i avdelning IV i förordning nr 404/93 som ändrades genom förordning nr 216/2001.⁶ Tillämpningsföreskrifterna trädde i kraft den 1 juli 2001 i enlighet med artikel 32 i förordning nr 896/2001.

III — Bakgrund till tvisten

32. Klagandena importerar bananer från Latinamerika och är registrerade som traditionella aktörer hos de behöriga nationella myndigheterna (det vill säga de italienska myndigheterna och, i London Fruit Ltd:s fall, de brittiska myndigheterna). Klagandena erhöll i denna egenskap provisoriska individuella referenskvantiteter för år 1999 från myndigheterna. Detta gjorde det möjligt för dem att erhålla licenser för import av bananer från tredje land för de tre första kvartalen år 1999.

33. De omständigheter som ligger till grund för mål T-93/00 hänför sig till fjärde kvartalet år 1999. Klagandena lämnade in ansökningar avseende detta kvartal till de

5 — EGT L 31, s. 2.

6 — EGT L 126, s. 6.

behöriga myndigheterna i vilka de bad om importlicenser för återstoden av de provisoriska individuella referenskvantiteterna. Ansökningarna beviljades i mån av tillgängliga kvantiteter bananer för import från tredje land.⁷

Arpigi SpA 757 kg

Bestfruit Srl 2 637 kg

34. Klagandena hade, vad avser de delar av ansökningarna som inte hade beviljats, möjlighet att ansöka om licenser för import av 308 978,252 ton traditionella AVS-bananer.⁸ Klagandena ansökte om licenser för import av den mängd AVS-bananer som motsvarade de resterande kvantiteter som de förfogade över enligt artikel 18.1 i förordning nr 2362/98. Importlicenserna för de resterande kvantiteterna av deras respektive referenskvantiteter fördelades på följande sätt:

Co-Frutta SpA 209 392 kg

Co-Frutta Soc.coop.arl. 30 207 kg

Dal Bello Sife Srl 1 533 kg

Alessandrini Srl 2 050 kg

Frigofrutta Srl 2 990 kg

Anello Gino di Anello Luigi & Cie Snc 1 859 kg

Garletti Snc 4 419 kg

7 — Offentliggjorda i bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 1824/1999 av den 20 augusti 1999 om ändring av förordning (EG) nr 1623/1999 om fastställande för fjärde kvartalet 1999 av de kvantiteter bananer som inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-bananer skall importeras till gemenskapen (EGT L 221, s. 6).

8 — Den kvantitet som anges i förordning (EG) nr 1998/1999 av den 17 september 1999 om utfärdande av importlicenser för bananer för fjärde kvartalet 1999 inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-bananer och om inlämnande av nya ansökningar (EGT L 247, s. 10).

London Fruit Ltd 286 004 kg

35. De behöriga nationella myndigheterna överlämnade den 13 oktober 1999 importlicenser för den efterfrågade kvantiteten AVS-banor till klagandena. Trots upprepade försök lyckades klagandena inte komma över AVS-banor.

7 januari 2000 och uppmanade kommissionen att ta ställning till deras begäran.

36. Med anledning av den uppkomna situationen anmodade klagandena den 18 november 1999, med stöd av artikel 232 EG, kommissionen att

38. I skrivelse nr 2418 av den 26 januari 2000 (nedan kallad skrivelsen av den 26 januari 2000), ställd till klagandenas advokat, gav kommissionen klagandena följande svar:

- 1) vidta nödvändiga åtgärder så att de skulle kunna utnyttja de licenser för import från AVS-staterna som hade utfärdats för fjärde kvartalet år 1999 för att importera banor från Latinamerika och andra tredje länder,
- 2) under alla omständigheter fatta beslut om att de säkerheter som var kopplade till licenserna i fråga skulle frisläppas, eftersom licenserna inte hade utnyttjats och detta inte var licensinnehavarnas fel.

"I en skrivelse av den 22 december 1999 redogör Ni för de svårigheter som vissa aktörer erfor vid nyttjandet av de importlicenser som hade utfärdats för import av banor, från bland annat AVS-staterna, under fjärde kvartalet år 1999.

Kommissionen konstaterar till att börja med att dessa svårigheter i princip är av kommersiell natur och således hänger samman med de ekonomiska aktörernas verksamhet. Svårigheterna i förevarande fall består nämligen i att hitta handelspartner som är villiga att sälja och transportera vissa varor och, i synnerhet, banor från AVS-staterna. Kommissionen beklagar att så är fallet. Icke desto mindre är den omständigheten att era kunder inte har lyckats sluta avtal om leverans av AVS-banor en del av den ekonomiska risk som normalt skall bäras av aktörerna själva.

37. När klagandena inte erhöll något svar från kommissionen erinrade de institutionen via telefax den 22 december 1999 om att licensernas giltighetstid skulle gå ut den

Avslutningsvis konstaterar kommissionen att endast vissa aktörer har drabbats av dessa

svårigheter och att Ni inte närmare har redogjort för vad som kännetecknar denna grupp. Ett ingripande av kommissionen skulle riskera att leda till att nämnda grupp särbehandlas på bekostnad av de aktörer som har burit risken av sina avtalsenliga skyldigheter.”

Arpigi SpA 5 792 kg

Bestfruit Srl 7 290 kg

39. De behöriga nationella myndigheterna beslutade att behålla de säkerheter som hade ställts av klagandena efter att ha konstaterat att de skäl som de hade åberopat till stöd för kravet på att säkerheterna skulle återbetalas inte kunde anses utgöra force majeure, den enda omständigheten som föranleder återbetalning av säkerheter.

Co-frutta SpA 236 746 kg

Co-frutta Soc. coop. arl 80 301 kg

40. Omständigheterna i mål T-46/01 hänför sig till fjärde kvartalet år 2000. Klagandenas resterande individuella referenskvantiteter var under denna period fördelade på följande sätt:

Dal Bello Sife Srl 4 110 kg

Frigofrutta Srl 8 266 kg

Alessandrini Srl 5 667 kg

Garletti Snc 7 329 kg

Anello Gino di Anello Luigi & Cie Snc 5 140 kg

London Fruit Ltd 324 124 kg

41. I kommissionens förordning (EG) nr 1971/2000⁹ fastställdes den kvantitet bananer som fortfarande var tillgänglig för import under det fjärde kvartalet år 2000. Enligt bilagan till denna förordning kunde importlicenser utfärdas för ytterligare 329 787,675 ton traditionella AVS-bananer, men klagandena ansökte inte om att få dem.

42. Med stöd av artikel 232 EG anmodade klagandena den 10 oktober 2000 kommissionen att, i första hand, anta sådana bestämmelser som avses i artikel 20 d i förordning nr 404/93 för att göra det möjligt för klagandena att erhålla importlicenser för bananer från tredje land för de resterande individuella referenskvantiteter som de hade tilldelats. I andra hand begärde de att kommissionen skulle ersätta det vinstbortfall som hade drabbat dem på grund av att det inte hade varit möjligt att importera eller saluföra dessa bananer.

43. Kommissionen avslog klagandenas begäran i skrivelse AGR 030905 av den 8 december 2000 (nedan kallad skrivelsen av den 8 december 2000) ställd till klagandenas advokat. Avslaget löd som följer:

⁹ — Kommissionens förordning (EG) nr 1971/2000 av den 18 september 2000 om utfärdande av importlicenser för bananer för fjärde kvartalet 2000 inom ramen för tullkvoterna och kvantiteten traditionella AVS-bananer och om inlämnande av nya ansökningar (EGT L 235, s. 10).

”Ni har i en skrivelse av den 10 oktober 2000 informerat kommissionen om de svårigheter som vissa aktörer erfor när de under fjärde kvartalet innevarande år försökte finna bananer för att till fullo utnyttja de referenskvantiteter som de hade beviljats för år 2000 inom ramen för systemet för tullkvoter för import.

De svårigheter som Ni har hänvisat till är huvudsakligen av kommersiell natur. Kommissionen saknar emellertid enligt gemenskapsbestämmelserna behörighet på detta område. Ni har dessutom bekräftat nämnda påstående genom att i skrivelsen uppge att de aktörer som vanligtvis inte handlar med bananproducenter i AVS-staterna hade problem med att komma över de aktuella varorna.

Ni har vidare bekräftat att de aktörer som Ni företräder saknar möjlighet att utnyttja hela den referenskvantitet som de har beviljats.

Kommissionen erinrar om att referenskvantiteterna juridiskt endast skall ses som en uppgift om aktörens möjligheter. Vid fastställandet av dessa kvantiteter, vilket sker med tillämpning av gemenskapsbestämmelserna, utgår kommissionen från aktörernas

tidigare verksamhet. Referenskvantiteterna gör det möjligt för aktörerna att ansöka om importlicenser för att förverkliga de handelsavtal som har slutits med producenter i bananproducerande länder.

Efter att ha tagit del av de uppgifter som Ni har tillhandahållit gör kommissionen bedömningen att svårigheterna i fråga inte är av övergångskaraktär. Detta med anledning av att de inte har uppkommit till följd av övergången från den ordning som gällde före år 1999 till den från och med detta år tillämpade ordningen. Infogandet av artikel 20 d i ... förordning nr 404/93 ger därmed inte kommissionen rätt att anta de särskilda bestämmelser som Ni har begärt skall antas.”

IV — Talan om ogiltigförklaring vid förstainstansrätten

44. De berörda företagen väckte var för sig talan om ogiltigförklaring av ovannämnda skrivelser från kommissionen av den 26 januari 2000 (mål T-93/00) och av den 8 december 2000 (mål T-46/01) vid förstainstansrätten.

45. Klagandena gjorde en invändning om rättsstridighet enligt artikel 241 EG och åberopade tre grunder till stöd för talan i vart och ett av målen, nämligen åsidosättande av förordning nr 404/93, kränkning av äganderätten och rätten att fritt utöva näringsverksamhet samt åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen.

V — Den överklagade domen

46. I förstainstansrättens dom av den 10 april 2003 prövades inledningsvis den invändning om rättegångshinder som kommissionen gjort under åberopande av att klagandena saknade talerätt.

47. Trots att var och en av de ifrågasatta skrivelserna utgjorde svar på olika ansökningar¹⁰ ansåg förstainstansrätten att båda hänförde sig till kommissionens möjligheter att anta bestämmelser med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93. Beslutet att inte anta dessa bestämmelser ansågs medföra bindande rättsverkningar som direkt och personligen påverkade klagandenas intressen genom att väsentligt förändra deras rättsliga ställning.¹¹

10 — I den första anmodade klagandena kommissionen att vidta de nödvändiga åtgärderna för att klagandena skulle kunna utnyttja de licenser för import från ÄVS-staterna som hade utfärdats för fjärde kvartalet år 1999 för att importera bananer från Latinamerika och andra tredje länder och att de säkerheter som var kopplade till licenserna i fråga skulle frisläppas, eftersom licenserna inte hade utnyttjats och detta inte var licensinnehavarnas fel (punkt 34 i den överklagade domen). I den andra anmodades kommissionen att anta sådana bestämmelser som avses i artikel 20 d i förordning nr 404/93 för att göra det möjligt för klagandena att erhålla importlicenser för bananer från tredje land för det fjärde kvartalet 2000 för de resterande individuella referenskvantiteter som de hade tilldelats. Vidare begärde klagandena att kommissionen skulle ersätta det vinstbortfall som hade drabbat dem på grund av att det inte hade varit möjligt att importera eller saluföra bananer (punkt 41 i den överklagade domen).

11 — Punkt 65 i förstainstansrättens dom.

48. Efter det att invändningen om rättegångshinder hade avslagits prövade förstainstansrätten de tre grunder som klagandena har åberopat rörande rättsstridigheten av förordning nr 2362/98. Dessa tre grunder är: åsidosättande av grundförordningen, det vill säga förordning nr 404/93, kränkning av äganderätten och rätten att fritt utöva näringsverksamhet samt åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen.

49. I den överklagade domen godtogs inte dessa grunder, eftersom klagandena inte hade visat att det fanns en direkt rättslig koppling mellan, å ena sidan, skrivelserna av den 26 januari 2000 respektive den 8 december 2000 och, å andra sidan, bestämmelserna i förordning nr 2362/98.¹²

50. Enligt klagandena var kommissionen skyldig enligt artikel 20 d i förordning nr 404/93 att beakta den omständigheten att klagandena saknade praktisk möjlighet att förse sig med AVS-banor och tillåta dem att importera banor från annat tredje land i en omfattning upp till de individuella referenskvantiteter som inte hade utnyttjats.¹³

Vidare prövade förstainstansrätten det stora utrymme för skönsmässig bedömning som

kommissionen har när det gäller att vidta sådana "särskilda bestämmelser som eventuellt krävs" för att underlätta övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning, och begränsade sin kontroll av lagenligheten av kommissionens agerande till frågan huruvida kommissionen hade gjort sig skyldig till en uppenbart oriktig bedömning. Förstainstansrätten ansåg emellertid inte att de svårigheter som klagandena åberopat direkt hade uppstått till följd av övergången från 1993 års ordning till 1999 års ordning, utan till följd av deras oförmåga att förse sig med AVS-banor under fjärde kvartalet år 1999 (beträffande mål T-93/00) och underlåtenhet att ansöka om licenser för import av AVS-banor för fjärde kvartalet år 2000 (beträffande mål T-46/01).¹⁴

Under dessa omständigheter fastställde förstainstansrätten att kommissionen inte hade överskridit sitt utrymme för skönsmässig bedömning genom att inte anta bestämmelser enligt artikel 20 d i förordning nr 404/93, och underkände denna grund i sin helhet.¹⁵

51. Förstainstansrätten fann dock beträffande domen i målet T-93/00, att även om klagandenas resonemang *skulle kunna tolkas som att det var ikraftträdandet av 1999 års ordning som gjorde det omöjligt att hitta handelspartner*, hade de inte på ett tillfredsställande sätt visat att kommissionen gjort sig skyldig till en uppenbart oriktig

12 — *Ibidem*, punkt 81.

13 — *Ibidem*, punkt 83.

14 — *Ibidem*, punkterna 86–95.

15 — *Ibidem*, punkterna 91, 96 och 97.

bedömning när den avlog sökandens begäran om antagande av bestämmelser med stöd av artikel 20 d i förordning nr 404/93.¹⁶

52. Slutligen prövade förstainstansrätten de berörda företagens skadeståndstalan. Klagandena hävdade att kommissionen hade åsidosatt gällande bestämmelser genom att förvalta tullkvoterna för tredje land respektive AVS gemensamt samt, i synnerhet, genom att fastställa storleken på referenskvantiteterna och underlåta att anta bestämmelser för att avhjälpa konsekvenserna härav.

53. I den överklagade domen godtogs kommissionens ståndpunkt, att det inte fanns något orsakssamband mellan de ändringar som förordning nr 2362/98 gav upphov till och de svårigheter som klagandena haft att förse sig med AVS-banuner.

54. Förstainstansrätten konstaterade att "[den åberopade skadan i] mål T-93/00 ... nämligen [har] förorsakats av att [klagandena] inte var i stånd att hitta leverantörer som kunde förse dem med AVS-banuner under fjärde kvartalet år 1999. I mål T-46/01 är det vinstbortfall som [klagandena] hävdade en direkt effekt av deras bristande omsorg. [Klagandena] underlät nämligen att ansöka om licenser för import av AVS-banuner under fjärde kvartalet år 2000, i enlighet

med villkoren i förordning nr 1971/2000, efter det att det inte längre fanns någon kvantitet av bananer från tredje land tillgänglig. Trots svårigheterna under fjärde kvartalet år 1999 gjorde [klagandena] inte heller några försök att knyta kontakter med leverantörer av AVS-banuner under år 2000 för att försäkra sig om bananleveranser under fjärde kvartalet detta år".¹⁷

VI — Prövning av överklagandet

55. Klagandena har yrkat att domstolen skall

- upphäva den överklagade domen i den del som rör skadeståndstalan,
- förplikta kommissionen att ersätta klagandena för den skada de har lidit till följd av att licenser för import av bananer från tredje land inte har utfärdats, och

16 — *Ibidem*, stycke 92. Min kursivering.

17 — *Ibidem*, punkt 108.

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

56. Kommissionen å sin sida har yrkat att överklagandet i första hand skall avvisas och i andra hand ogillas. Om domen delvis upphävs, yrkar den att domstolen skall återförvisa målet till förstainstansrätten för avgörande och att klagandena skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

57. Till stöd för invändningen om rättegångshinder görs gällande att talan har ändrats (*mutatio litis*), att klagandena nu, till skillnad från vad som yrkades i förstainstansrätten, yrkar att domstolen direkt skall avgöra kommissionens utomobligatoriska skadeståndsskyldighet.

58. Med hänsyn till de omständigheter under vilka detta överklagande har framställts, förefaller det lämpligt att pröva ansvarsdelen i samband med att målet prövas i sak.

59. Klagandena anser att förstainstansrätten inte har beaktat de argument som anförts till stöd för skadeståndsyrkandet, eftersom den,

genom att felaktigt anse att den skada de lidit uppkom till följd av deras oförmåga att importera AVS-bananer, inte fann att det var omöjligt att erhålla licenser för import av de referenskvantiteter från tredje land som de hade rätt till. De har tillagt att de hade kunnat få dessa importlicenser, om kommissionen inte hade bistått med en gemensam förvaltning av tullkvoter och en sammanläggning av referenskvantiteterna.

Klagandena anser att huvudsyftet med deras överklagande är att understryka att förordning nr 2362/98 var den direkta orsaken till de skador som de har tillfogats.

60. Slutligen kritiserar punkterna 56 och 58 i den överklagade domen i vilka parternas yrkanden sammanfattas och där det felaktigt antyds att den skada de lidit skulle ha orsakats av skrivelserna av den 26 januari 2000 och den 8 december 2000.

61. Kommissionen anser att talan skall avvisas eftersom den enbart avser krav på ersättning och inte rör förstainstansrättens uttalande om rättsstridigheten av förordning nr 2362/98.

62. Beträffande yrkandet om att den överklagade domen delvis skall upphävas, vidhåller kommissionen att klagandena blandar ihop vissa aspekter av den påstådda skadan — nämligen det förhållandet att de inte hade utnyttjat hela referenskvoten — med det nödvändiga orsakssambandet mellan den påstådda skadan och det rättsstridiga agerande som orsakat skadan.

63. Beträffande kritiken mot den felaktiga lydelsen av punkterna 56 och 58 i domen anser kommissionen att punkterna utgör en korrekt sammanfattning av parternas skriftliga och muntliga argument mot bakgrund av de yrkanden som anförts.

64. Kommissionen har vidare anført att om rätten direkt (*a quo*) hade ansett att skadeståndstalan enbart grundades på de två aktuella skrivelserna, vars lagenlighet de redan hade fastställt, skulle den inte ha prövat orsakssambandet, eftersom det i avsaknad av rättsstridigt inte förelåg något ansvar.

65. Klagandenas strategi går i huvudsak ut på att bevisa att förstainstansrätten borde ha prövat lagenligheten av förordning nr 2362/98 när rätten prövade klagandenas skadeståndstalan, eftersom den inte bara stred mot bestämmelserna i rådets förordning nr 404/93 utan även åsidosatte ägande-

rätten och principen om ekonomisk frihet samt icke-diskrimineringsprincipen.

66. Klagandena har hänvisat till åsidosättandet av den skyldighet som avses i artikel 20 d i förordning nr 404/93 och har gjort gällande att ändringen av 1999 års ordning minskade deras möjligheter att införskaffa bananer från tredje land till deras sammanlagda referenskvantitet.

67. Förstainstansrätten fastställde först i den överklagade domen att skadan hade orsakats av klagandenas eget agerande och avstod från att pröva huruvida påståendet att det förhållandet att det var omöjligt att hitta leverantörer av AVS-bananer, på grund av det sätt på vilket 1999 års ordning tillämpades. I förstainstansrättens dom beskrivs nämligen på ett korrekt sätt de direkta orsakerna till den ekonomiska skada som klagandena har lidit, det vill säga det förhållandet att det var omöjligt för dem att komma över varor och importlicenser. Förstainstansrätten uttalar sig emellertid inte om den yttersta orsaken till dessa störningar, det vill säga vilka konsekvenser förordning nr 2362/98 fick när det gäller aktörernas handelsbruk.

68. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har i mål angående opartisk

rättegång fastställt att det enligt artikel 6 (1) i Romkonventionen av den 4 november 1950 inte krävs att rättsinstanserna ger ett detaljerat svar på parternas samtliga argument. Beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, när en grund eller invändning har formulerats klart och precist, har stöd i tillförlitlig bevisning och är utslagsgivande för målets utgång, skall emellertid argumenten bemötas så att inte osäkerhet beträffande sådana argument uppstår, i synnerhet vad gäller frågan huruvida domstolen har försummat att pröva dem, eller avfärdat dem. Framför allt bör skälen till att domstolen har valt en viss lösning framgå.¹⁸

69. I ansökningarna klargörs inte bara den påstådda rättsstridigheten av förordning nr 2362/98, utan även dess effekter på den ekonomiska aktiviteten inom sektorn och möjligheterna för de företag som traditionellt importerar bananer från tredje land att förse sig med frukt från AVS-stater.

70. Enligt klagandena har införandet av en gemensam förvaltning av tullkvoter och sammanlagda referenskvantiteter upprätthållit och förstärkt den privilegierade ställning som importörer av AVS-bananer åtnjöt.

Aktörer specialiserade på import från tredje land hade enligt 1993 års ordning fri tillgång till marknaden för AVS-bananer, medan de enligt det nya systemet blev tvungna att använda sina referenskvantiteter.

71. Enligt klagandena tyder det förhållandet att mer än en tredjedel av kvantiteten traditionella AVS-bananer inte har utnyttjats på att det nya systemet gynnade AVS-aktörer till nackdel för importörer av frukt från tredje land.

72. De förklaringar som klagandena har gett är varken klara eller övertygande. Det nya systemet med sammanlagda referenskvantiteter och gemensam förvaltning av importkvoterna ledde till att intresset för att importera AVS-bananer styrdes över till import av bananer från tredje land, vilket medförde att kvoten för sistnämnda kategori tidigt tog slut.

Klagandena tillhandahöll inte mer information om typen av svårigheter de hade stött på när de försökte förse sig med AVS-bananer under det fjärde kvartalet 1999. I punkt 33 i den överklagade domen konstateras att de "trots upprepade försök" inte lyckades komma över AVS-bananer.

18 — Se Europadomstolens dom av den 9 december 1994 i mål Ruiz Torija mot Spanien (serie A nr 303 A, §§ 29 och 30) och i mål Hiro Balani mot Spanien (serie A nr 303 B, §§ 27 och 28).

Detta förhållande, som antyder att de berörda företagen inte har agerat försumligt, borde ha föranlett förstainstansrätten att utreda sannolikheten av andra möjliga orsaker till skadan och, i förekommande fall, kontrollera giltigheten av förordning nr 2362/98.

73. Om det godtas, om så bara av förhandlingstekniska skäl, att klagandena trots normal omsorg inte kunde förse sig med AVS-bananer för det fjärde kvartalet 1999, är det förståeligt att de under det sista kvartalet avstod från att göra sådana lönlösa ansträngningar.

Svårigheterna att bevisa förekomsten av negativa konsekvenser, såsom avsaknaden av en rimlig chans att hitta en handelspartner vid en viss tidpunkt, skall också beaktas.

74. Min slutsats är således att klagandena i mål T-93/00 och, i viss mån, även i mål T-46/01 har anfört en så klar och relevant grund att förstainstansrätten åtminstone borde ha avslagit den uttryckligen.

75. Eftersom förstainstansrätten inte gjorde detta innebär den överklagade domen en felaktig rättstillämpning, som består i att ett av villkoren för en opartisk rättegång har åsidosatts. Jag anser således att domen skall upphävas i den mån det i punkt 108 däri enbart konstateras att den påstådda skadan orsakats av klagandenas eget beteende, utan att konsekvenserna av den nya ordning som infördes när förordning nr 2362/98 trädde i kraft har beaktats.

VII — Prövning i sak

76. Enligt artikel 54 i EG-stadgan för domstolen "skall domstolen upphäva förstainstansrättens avgörande [om överklagandet är välgrundat]. Domstolen kan själv slutligt avgöra ärendet, om detta är färdigt för avgörande, eller återförvisa ärendet till förstainstansrätten för avgörande". Ett av de fall när denna möjlighet som föreskrivs i artikeln kan utnyttjas är vid fel *in iudicando* under förutsättning att redovisningen av omständigheterna är fullständig och tillräcklig för att avkunna ett slutligt avgörande och att någon bevisupptagning inte behövs. Denna linje tycks ha valts av domstolen i dess rättspraxis, även om domstolen aldrig angett av vilka skäl man anser att ett ärende är färdigt för avgörande, utan inskränkt sig till att lakoniskt konstatera att "så är fallet".¹⁹ Sammanfattningsvis skall domstolen pröva

19 — Dom av den 20 februari 1992 i mål C-345/90 P, parlamentet mot Hanning (REG 1992, sidan I-949 och följande sidor, i synnerhet s. I-989), och av den 15 juni 1994 i mål C-137/92 P, kommissionen mot BASF m.fl. (REG 1994, s. I-2555; svensk specialutgåva, volym 15, s. I-201), punkt 55.

målet i sak när det framgår av domar att tvisten är färdig för avgörande. Därför skall en översiktlig prövning av de viktigaste omständigheterna i den skadeståndstalan som klagandena har väckt och i samband därmed de konkreta grunderna för ogiltigförklaring av förordning nr 2362/98 göras. I syfte att skydda parternas processuella rättigheter uppmanades de att under det muntliga förfarandet koncentrera utvecklingen av talan till nämnda förordnings eventuella rättsstridighet.

77. Klagandena, som hänvisar till det som anfördes i talan om ogiltighetsförklaring vid förstainstansrätten, har till stöd för sitt yrkande om upphävande anfört tre grunder.

78. Enligt klagandena borde förordning nr 2362/98 vara rättsstridig, inte enbart för att den strider mot förordning nr 404/93, i dess lydelse enligt förordning nr 1637/98 (första grunden), utan även för att den strider mot grundläggande rättigheter såsom äganderätten och rätten att fritt utöva näringsverksamhet (andra grunden) samt åsidosätter icke-diskrimineringsprincipen (tredje grunden).

79. Klagandena har under sin första grund anmärkt mot att treårsperioden 1994–1996 fastställdes som referensperiod för tilldelningen av kvoterna.

80. Valet av den omtvistade perioden påverkar beräkningen av de individuella kvantiteter som är tillåtna. Varje aktör tilldelas nämligen en kvot baserad på dess genomsnittliga import under de tre räkenskapsåren i fråga. Såsom klagandenas advokat har påpekat under förhandlingen grundar sig ersättningsyrkandet i detta mål på att det var omöjligt att få importlicenser för de kvoter som de hade tilldelats. Diskussionen avseende förfarandet vid fördelningen av referenskvoterna omfattas inte av den fråga som behandlas i detta mål. Argumentet skall underkännas då det uppenbarligen saknar relevans.

81. Klagandena har även kritiserat införandet av en gemensam förvaltning av tullkvoter, som tillsammans med en sammanläggning av referenskvantiteterna har förstärkt den privilegierade ställning som importörer av AVS-bananer åtnjöt.

82. Enligt kommissionen främjar den enhetliga kvoten handeln och ökar aktörernas

frihet. Genom att inte göra åtskillnad mellan importörer av AVS-banor och dem som importerar banor från tredje land, kan var och en av dessa importörer försä sig med frukt från samtliga länder.

83. Det räcker att påpeka att artikel 19 i förordning nr 404/93, i dess ändrade lydelse, ger kommissionen ett stort utrymme för skönsmässig bedömning vid tillämpningen av grundförordningen, under förutsättning att den genom den valda metoden beaktar de traditionella handelsförbindelserna. Dessutom krävs det enligt artikel 20 e i denna förordning, i dess ändrade lydelse, att nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa iakttagande av de skyldigheter som följer av de avtal som gemenskapen ingår i enlighet med artikel 228 i fördraget.

84. Det skall påpekas att kommissionen har befogenhet att på jordbruksområdet vidta alla nödvändiga eller lämpliga tillämpningsåtgärder för verkställande av de grundläggande föreskrifterna såvida de inte strider mot de giltighetskriterier som är tillämpliga.²⁰

20 — Domstolens dom av den 17 oktober 1995 i mål C-478/93, Nederländerna mot kommissionen (REG 1995, s. I-3081), punkt 31, och av den 30 september 2003 i mål C-239/01, Tyskland mot kommissionen (REG 2003, s. I-10333), punkt 55.

85. Ingen av de påståenden som klagandena har anfört visar att kommissionen uppenbart överskred sitt utrymme för skönsmässig bedömning, när den valde en förvaltningsmetod som uppfyllde de uppställda målen.

86. Klagandena har vidare hävdade att det var omöjligt att få importlicenser för import av banor från tredje land vilket innebar en kränkning av äganderätten och rätten att fritt utöva näringsverksamhet.

87. Beträffande den gemensamma organisationen av marknaden för banor innebär referenskvantiteten inte något annat än ett tillstånd att importera. Även om såväl äganderätten som rätten att fritt utöva näringsverksamhet utgör allmänna gemenskapsrättsliga principer, är de inte absoluta utan skall beaktas i förhållande till vilken funktion de har i samhället. Det är följaktligen möjligt att inskränka äganderätten och rätten att fritt utöva yrkesverksamhet, särskilt inom ramen för en gemensam organisation av marknaden, under förutsättning att dessa inskränkningar faktiskt svarar mot mål av allmänintresse som eftersträvas av gemenskapen och att de, med beaktande av det eftersträvarde målet, inte utgör ett orimligt och oacceptabelt ingripande som

påverkar själva innehållet i dessa rättigheter.²¹

har kränkt de grundläggande rättigheter som har åberopats.

88. Införandet av en gemenskapskvot och bestämmelser om hur den skall fördelas kränker inte äganderätten för dem som importerar bananer från tredje land. Ingen kan göra gällande äganderätt till en marknadskvot, eftersom den fanns redan innan marknaden hade blivit föremål för en gemensam organisation och endast ger en tillfällig ekonomisk ställning som utsätts för förändrade villkor som inte kan förutses.

91. Klagandena har slutligen hävdat att det system som infördes genom förordningen medför att importörer som traditionellt försåg sig med varor från tredje land utsätts för diskriminering i förhållande till dem som traditionellt försåg sig med varor från AVS-stater.

92. Denna grund skall utan närmare prövning underkännas, eftersom klagandena inte har förklarat hur den påstådda diskrimineringen har påverkat det skadeståndsansvar som påstås föreligga.

89. En aktör kan inte heller göra gällande att den har förvärvat denna rätt eller att den har haft berättigade förväntningar på att rådande förhållanden skall bestå när dessa kan ändras av gemenskapsinstitutionerna inom ramen för deras utrymme för skönsmässig bedömning.²²

93. Sammanfattningsvis tyder inget av klagandenas påstående på att förordning nr 2362/98 är rättsstridig. Frågan om huruvida övriga villkor för gemenskapernas utomobligatoriska skadeståndsskyldighet är uppfyllda behöver därför inte prövas.

90. Ingen av klagandenas invändningar leder till slutsatsen att kommissionens handlande

VIII — Rättegångskostnader

94. Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 118 i dessa regler skall tillämpas i mål om överklagande, skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Även om den överklagade domen upphävs, skall klagandenas talan ogillas. Klagandena skall således förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna i båda instanser.

21 — Dom av den 11 juli 1989 i mål 265/87, Schraeder (REG 1989, s. 2237; svensk specialutgåva, volym 10, s. 97), punkt 15, och av den 13 juli 1989 i mål 5/88, Wachauf (REG 1989, s. 2609), punkt 18.

22 — Dom av den 28 oktober 1982 i mål 52/81, Faust mot kommissionen (REG 1982, s. 3745), punkt 27.

IX — Förslag till avgörande

95. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att domstolen skall

- 1) upphäva förstainstansrättens dom av den 10 april 2003 i de förenade målen T-93/00 och T-46/01,
- 2) ogilla talan, och
- 3) förplikta klagandena att ersätta rättegångskostnaderna.